Правото на коя страна се прилага?

Румъния

Съдържание, предоставено от

European Judicial Network (in civil and commercial matters)

1 Източници на действащите норми

1.1 Национални правни норми

В Румъния националните източници на международното частно право включват (примерно изброяване): Конституцията; дял VII от Гражданския кодекс и Гражданския процесуален кодекс; различни специални актове, свързани с международното частно право, приложимо за чуждестранните граждани, дружествата, търговския регистър и гражданството.

1.2 Многостранни международни конвенции

Конвенциите на Хагската конференция по международно частно право за гражданския процес; за премахването на изискването за легализация на документи; за връчването на документи; за събирането на доказателства; за улесняването на достъпа до правосъдие; за гражданските аспекти на международното отвличане на деца; за закрила на децата; за осиновяването; за избора на съд, за задълженията за издръжка и за признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела.

Конвенциите на Съвета на Европа за търговския арбитраж; за признаването и изпълнението на съдебни решения за упражняване на родителски права; за обмен на правна информация между държави; за осиновяването; за правния статут на децата, родени извън брак, и за гражданството.

Конвенциите на Организацията на обединените нации по въпросите за правата на жените и на децата; за събирането на издръжка за деца в чужбина; за арбитража; за имунитета; за транспорта; за интелектуалната собственост; за извъндоговорната отговорност; за гражданската отговорност за вреди, свързани със замърсяване; за сблъсването на кораби по море; за давностните срокове и за договорите за продажба.

1.3 Основни двустранни конвенции

Румъния е сключила договори за правна помощ по граждански дела с Австрия, Албания, Алжир, Белгия, България, Гърция, Египет, Испания, Италия, Китай, Куба, Македония, Мароко, Молдова, Монголия, Обединеното кралство, Полша, Русия, Сирия, Словакия, Словения, Сърбия, Тунис, Турция, Украйна, Унгария, Франция, Чешката република и Южна Корея.

2 Прилагане на стълкновителни норми

Позоваване на прилагането на чуждо право към правоотношение с международен елемент може да бъде направено както служебно от съда, така и от съответната страна.

Въз основа на своята активна роля съдът може служебно да повдигне въпроса относно прилагането на чуждестранно право и да предложи на страните да обсъдят този въпрос, когато румънска стълкновителна норма препраща към това право. Освен това всяка заинтересована страна може да се позове на чуждестранно право в съда в съответствие с диспозитивното начало.

2.1 Задължение на съдията да прилага служебно стълкновителните норми

Чуждестранното право обхваща разпоредбите на материалното право (включително стълкновителните норми), освен когато страните са избрали приложимото чуждо право, или когато за формата на правните актове и извъндоговорните задължения е приложимо чуждо право, или в други специални случаи, предвидени в международни конвенции, по които Румъния е страна, в правото на Европейския съюз или по закон.

Когато чуждото право препраща обратно към румънското право или към правото на друга държава, се прилага румънското право, освен ако изрично е предвидено друго.

Вж. членове 2559 и 2560 от Гражданския кодекс.

2.2 Препращане

Чуждестранното право обхваща разпоредбите на материалното право (включително стълкновителните норми), освен когато страните са избрали приложимото чуждо право, или когато за формата на правните актове и извъндоговорните задължения е приложимо чуждо право, или в други специални случаи, предвидени в международни конвенции, по които Румъния е страна, в правото на Европейския съюз или по закон.

Когато чуждото право препраща обратно към румънското право или към правото на друга държава, се прилага румънското право, освен ако изрично е предвидено друго.

Вж. членове 2559 и 2560 от Гражданския кодекс.

2.3 Промяна на критерия за определяне на приложимото право (привръзка)

Случаите, в които винаги се прилага предишното действащо право, дори ако критерият на привързване се промени, включват: правото по последното гражданство (решение за обявяване на предполагаема смърт, отсъствие или изчезване); правото, което към датата на раждане на детето урежда последиците от брака на родителите на детето (произход на детето в брак); националното право на детето към датата на неговото раждане (произход на детето извън брак).

Случаите, в които предишното действащо право има предимство пред новото право, дори ако критерият на привързване се промени, включват: правото на държавата по местоназначението на вещите (превозвани вещи); правото по местопребиваването/седалището на страната, която дължи характерната престация, при сключването на договора (установяват се най-тесните връзки, които договорът би създал).

Случаите, в които може да се прилага или новото право, или предишното действащо право, ако критерият на привързване се промени, включват: правото по мястото, където се намират движимите вещи към момента на възникването на правопораждащия или правопогасяващия правен факт (учредяване, прехвърляне или прекратяване на вещни права); приложимото право, определено съобразно момента и мястото на реализиране на формите на оповестяване (движими вещи, които преди това са преместени или предстои да бъдат по-късно преместени в друга държава); правото на държавата, в която вещта се намира в началото на периода на владение или където е преместена (придобивна давност).

Случаите, в които се прилага по-благоприятното право, когато се промени критерият на привързване, включват например: промяната на гражданството в момента на навършване на пълнолетие; установяването на произход на дете извън брака, в случай че детето има двойно гражданство при раждането.

2.4 Изключения от обичайното прилагане на стълкновителни норми

Чуждестранното право не се прилага, ако противоречи на обществения ред съгласно румънското международно частно право (например ако последиците от прилагането му биха били несъвместими с основните принципи на румънското право или на правото на Европейския съюз и с основните права на човека) или ако въпросното чуждо право е станало приложимо вследствие на нарушение на румънското право. Ако чуждото право не бъде приложено, се прилага румънското право.

По изключение се допуска да не се приложи правото, определено според националните норми на международното частно право, когато правоотношението има много далечна връзка с това право. В такъв случай се прилага правото, с което правоотношението има най-тесни връзки.

Предимство имат повелителните норми на румънското право, уреждащи правоотношенията с международен елемент. Повелителните норми на правото на друга държава също може да се прилагат пряко за уреждане на правоотношения с международен елемент, когато правоотношението има тясна връзка с правото на въпросната държава и това се налага от законните интереси на страните.

Вж. членове 2564 и 2566 от Гражданския кодекс.

2.5 Доказване на чуждестранен закон

Съдържанието на чуждото право се установява от съда чрез удостоверения от органите на държавата, за чието право става въпрос, чрез експертни становища или по друг подходящ начин. Може да се изиска страната, която се позовава на чуждо право, да докаже неговото съдържание.

Вж. член 2562 от Гражданския кодекс; член 29 от Закон № 189/2003 относно международната правна помощ по граждански дела; Европейската конвенция за обмен на правна информация между държави, Лондон, 1968 г., както и двустранните договори, сключени с държавите, посочени в точка 1.3.

3 Стълкновителни норми

3.1 Договорни задължения и правни действия

Изискванията по същество за правния акт (правното действие) се определят от правото, избрано от страните или от съставителя на акта (извършителя на действието). Страните може да направят избор на приложимо право за целия правен акт или само за част от него.

Ако приложимото право не е избрано, прилага се правото на държавата, с която правната сделка е най-тясно свързана (държавата по обичайното местопребиваване или седалището на страната, която дължи характерната престация, или на съставителя на акта към датата на сключването на акта), а ако това право не може да бъде установено, правото по мястото на сключване на правния акт.

Изискванията към формата на правния акт (правното действие) се определят от правото, което го урежда по същество. Актът се счита за действителен, ако отговаря на условията, предвидени в право, което е едно от посочените: правото по мястото, където е изготвен актът; правото по гражданството или правото по обичайното местопребиваване на лицето, подписало акта или извършило действието, или приложимото право съгласно международното частно право на органа, който проверява действителността на правния акт.

Приложимото право към договорните задължения се определя според разпоредбите на правото на Европейския съюз, а по въпроси, които не попадат в техния обхват — от националните разпоредби на правото, приложимо към съответния правен акт или правно действие, освен ако международни конвенции или специални разпоредби предвиждат друго.

Вж. членове 2640—2646 от Гражданския кодекс.

3.2 Извъндоговорни задължения

Приложимото право към извъндоговорните задължения се определя от разпоредбите на правото на

Европейския съюз, а по въпроси, които не попадат в техния обхват, важи правото, което се прилага по съществото на предходно правоотношение между страните, освен ако международни конвенции или специални разпоредби предвиждат друго.

Исковете за обезщетение на основание нарушаване на неприкосновеността на личния живот и правата, свързани с личността, се уреждат по избор на увреденото лице от правото на държавата по обичайно местопребиваване на увреденото лице, правото на държавата, в която е възникнала вредата или правото на държавата, в която е обичайното местопребиваване или седалището на лицето, причинило вредата.

Правото на отговор в случай на нарушения срещу личността се урежда от правото на държавата, в която е издадена публикацията или е излъчена програмата.

Вж. членове 2641 и 2642 от Гражданския кодекс.

3.3 Правно положение на субекта и негови аспекти, свързани с гражданското състояние (име, местопребиваване, правоспособност и дееспособност)

Името на физическото лице се урежда от неговото национално право. Определянето на име на детето при раждане се урежда по избор или от правото на държавата, чиито граждани са двамата родители и детето, или от правото на държавата, в която детето е родено и е живяло от раждането си.

Местопребиваването на физическото лице се урежда от националното право.

Гражданското състояние и дееспособността на физическите лица се уреждат от тяхното национално право. Специалните случаи на недееспособност във връзка с конкретно правоотношение се уреждат от правото, приложимо към съответното правоотношение. Придобиването и прекратяването на правосубектност се определят от националното право на всяко лице.

Предоставянето на грижи на физическо лице с пълна дееспособност се урежда по правото на държавата по неговото обичайно местопребиваване към датата на установяване на настойничество/попечителство или към датата, на която е предприета друга мярка за закрила.

Вж. членове 2570, 2572—2576 и 2578—2579 от Гражданския кодекс.

3.4 Установяване на произход, в т.ч. осиновяване

3.4.1 Установяване на произход

Произход на дете, родено в брака, се установява по правото, което към датата на раждането урежда общите последици от брака на неговите родители. Приложимото право, когато бракът на родителите е прекратен или унищожен преди раждането на детето, е правото, което е уреждало последиците от брака към датата на прекратяването или унищожаването му. Това важи също при оспорване на бащинство за дете, родено в брака, както и по отношение на придобиването на име от детето.

Произход на дете, родено извън брака, се установява съгласно националното право на детето към датата на неговото раждане; това право е приложимо и към припознаването и последиците от него, както и към оспорване на признаването. Когато детето има повече от едно гражданство, различно от румънско, се прилага правото по гражданството, което е най-благоприятно за детето.

Вж. членове 2603—2606 от Гражданския кодекс.

3.4.2 Осиновяване

Материалноправните изисквания за извършване на осиновяване се определят от националното право на осиновяващия и на осиновявания. Тези лица трябва да отговарят също така на императивните изисквания, предвидени и от двата режима, установени от националното право на всеки от двамата. Материалноправните изисквания за извършване на осиновяване съвместно от съпрузите или когато единият съпруг осиновява детето на другия са установените от правото, което урежда общите последици от брака.

Последиците от осиновяването, отношенията между осиновителя и осиновения и прекратяването на осиновяването се уреждат от националното право на осиновителя, а ако двамата съпрузи са осиновители, се прилага правото, уреждащо общите последици от брака.

Формата на осиновяването се определя според правото на държавата, на чиято територия то се извършва.

Вж. членове 2607—2610 от Гражданския кодекс.

3.5 Брак, извънбрачни двойки/фактическо съжителство, партньорства, развод, съдебна раздяла, задължения за издръжка

3.5.1 Брак

Материалноправните изисквания за сключване на брак се определят от националното право на всеки от бъдещите съпрузи към момента на сключване на брака.

Формата на сключване на брака се определя от правото на държавата, в която той се сключва.

Правото, уреждащо правните изисквания за сключването на брак, се прилага и към недействителността на брака и последиците от тази недействителност.

Общите последици от брака се уреждат от правото по общото обичайно местопребиваване на съпрузите, а ако няма такова, от правото по общото гражданство на съпрузите. Ако те нямат общо гражданство, прилага се правото на държавата, в която е сключен бракът.

Вж. членове 2585—2589 от Гражданския кодекс.

3.5.2 Извънбрачни двойки/фактическо съжителство и партньорства

3.5.3 Развод и съдебна раздяла

В Румъния се прилага Регламент „Рим III“.

Според националното право съпрузите може да изберат по взаимно съгласие приложимото право към развода от следните възможности: правото на държавата по общото обичайно местопребиваване на съпрузите към датата на споразумението за избор на приложимото право; правото на държавата по последното общо обичайно местопребиваване на съпрузите, ако поне един от тях все още живее там към момента на споразумението за избор на приложимото право; правото на държавата, на която е гражданин някой от съпрузите; правото на държавата, в която съпрузите са живели в продължение на най-малко 3 години, или румънското право.

Споразумението за избор на приложимо право към развода може да се сключи или измени най-късно към датата на внасяне на въпроса за разглеждане от органа, който е отговорен за постановяването на развод. Съдът обаче може да вземе предвид споразумението между съпрузите най-късно до датата на първото заседание по делото, на което страните са били надлежно призовани.

Ако съпрузите не изберат приложимо право, тогава приложимото право към развода е: правото на държавата по общото обичайно местопребиваване на съпрузите към датата на подаване на молбата за развод; ако съпрузите нямат общо обичайно местопребиваване, се прилага правото на държавата по последното общо обичайно местопребиваване на съпрузите, ако поне единият от тях все още е с обичайно местопребиваване на територията на тази държава към датата на подаване на молбата за развод; в противен случай се прилага правото по общото гражданство на съпрузите към момента на подаване на молбата за развод; ако съпрузите нямат общо гражданство, се прилага правото по последното общо гражданство на съпрузите, когато поне един от тях е запазил това гражданство към датата на подаване на молбата за развод, а във всички други случаи — румънското право.

Правото, което урежда развода, се прилага и към законната раздяла.

Вж. членове 2597—2602 от Гражданския кодекс.

3.5.4 Задължения за издръжка

Правото, приложимо към задълженията за издръжка, се определя съгласно разпоредбите на правото на Европейския съюз (член 2612 от Гражданския кодекс).

3.6 Режими на имуществени отношения

Приложимото право към режима на имуществените отношения между съпрузи е правото, избрано от съпрузите (правото по обичайното местопребиваване на единия от съпрузите към датата на избора; правото по гражданството на единия от съпрузите към датата на избора или правото по първото общо обичайно местопребиваване след сключването на брака). По това право се уреждат мерките, свързани с обявяването и противопоставимостта спрямо трети лица и алтернативно с правото на мястото на сключване — изискванията към формата на сключване на брачния договор.

Споразумението за избор на приложимо право към режима на имуществените отношения между съпрузи може да бъде сключено преди сключването на брака или към момента на сключване на брака, както и по време на брака.

За формата на споразумението се прилагат условията, предвидени от правото, избрано за уреждане режима на имуществените отношения между съпрузи, или от правото по мястото, където то се сключва. Ако съпрузите не са избрали приложимо право към режима им на имуществени отношения, той се урежда от правото, приложимо към общите последици от брака.

Вж. членове 2590—2596 от Гражданския кодекс.

3.7 Завещания и наследяване

В Румъния се прилага Регламент (ЕС) № 650/2012.

Според националното право наследството се урежда от правото на държавата по обичайното местопребиваване на починалия към момента на неговата смърт.

Физическо лице може да избере към наследството му да се прилага правото на държавата, на която то е гражданин. Ако приложимото право е избрано, то урежда съществуването и действителността на съгласието, което е изразено чрез изявлението за избор на приложимо право.

Съставянето, изменението или отменяването на завещание се счита за действително, ако отговаря на изискванията за форма, приложими или към датата, на която то е съставено, изменено или отменено, или към датата на смъртта на завещателя, в съответствие с: националното право на завещателя; правото по обичайното местопребиваване; правото по мястото, където документът е съставен, изменен или отменен; правото по мястото на недвижимата вещ или правото на съда или органа, който провежда процедурата по прехвърляне на наследените активи.

Когато според приложимото право наследството не е заето, имуществото, което се намира на румънска територия, се получава от Румънската държава съгласно румънското право за получаване на незаето наследствено имущество.

Вж. членове 2633—2636 от Гражданския кодекс.

3.8 Недвижимо имущество

Правото на държавата, в която се намира вещта (*lex rei sitae*), урежда въпроси като: владението, правото на собственост и други вещни права върху вещи, включително вещните обезпечения; (при започване на периода на владение) придобивната давност; (когато е възникнал правният факт, който е породил, изменил или прекратил съответното право) придобиването, прехвърлянето или прекратяването на вещни права върху вещи, чието местонахождение е променено; (при сключването на договор за залог върху движимо имущество) условията за действителност, публичността и последиците от учредяването на залог върху движимото имущество; формите на публичност и тези, които пораждат права върху недвижими вещи, както и (към момента на кражбата/износа или към момента на подаване на ревандикационния иск) ревандикационните искове за откраднати или незаконно изнесени вещи.

По отношение на превозваните вещи се прилага правото на държавата, от която те са изпратени.

Придобиването, прехвърлянето или прекратяването на вещни права върху превозни средства се уреждат от: правото на държавата, под чието знаме плава корабът, или правото на държавата, в която въздухоплавателното средство е вписано; правото, приложимо към правното положение на транспортно дружество, в чието имущество са включени железопътните и автомобилните превозни средства.

Емитирането на акции или облигации, независимо дали поименни или на приносител, се урежда от правото, приложимо към правното положение на емитиращото юридическо лице.

Учредяването, съдържанието и прекратяването на авторски права върху обект на интелектуална собственост се уреждат от правото на държавата, в която за пръв път обектът е бил оповестен.

Възникването, съдържанието и прекратяването на права върху обекти на индустриална собственост се уреждат от правото на държавата, в която е издаден патентът или е извършена регистрацията или в която е подадена заявка за издаване на патент или за извършване на регистрация.

Вж. членове 2613—2632 от Гражданския кодекс.

3.9 Несъстоятелност

Разпоредбите относно приложимото право се намират в Закон № 85/2014 относно производствата по несъстоятелност и предотвратяването на несъстоятелност, с който се улеснява прилагането на Регламент (ЕС) 2015/848 относно производството по несъстоятелност.

Последна актуализация: 08/08/2022

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държвата-членка, отговорна за тази страница.